

Рецензія

доктора медичних наук, професора *Дмитрієва Миколи Олександровича* на дисертаційне дослідження Поліщука Віталія Сергійовича на тему: «Удосконалення та патогенетичне обґрунтування комплексного методу лікування при дентальній імплантації у хворих з хронічним захворюванням гепатобіліарної системи (експериментально-клінічне дослідження)» що подане до захисту в разову спеціалізовану вчену раду ДФ 05.600.162 при Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова, утворену згідно з наказом ректора ЗВО «Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова» № 34 від 27 лютого 2026 року на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М. І. Пирогова, протокол № 8 від 26 лютого 2026 року, з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія».

1. Ступінь актуальності обраної теми

Незважаючи на значні досягнення хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії на сучасному етапі розвитку, у зубній імплантології й досі залишаються низка проблемних питань. Поряд зі збільшенням частоти використання дентальної імплантації та потреби в ній, відзначається й доволі висока частота ускладнень. Питома вага повної та часткової адентії, за даними різних дослідників, залишається значною.

Дентальна імплантація та регенерація тканин у ділянці оперативного втручання мають свої особливості в різних групах пацієнтів, а також при використанні різних дентальних імплантатів. Важливого значення при цьому набувають повноцінне неускладнене загоєння післяопераційних ран, належна остеоінтеграція зубних імплантатів і взаємодія імплантату з кістковою тканиною. Загоєння рани та приживлення дентального імплантату відбуваються завдяки здатності живого організму до регенерації та остеоінтеграції тканин, унаслідок чого відновлюється попередня структура тканини або відбувається заповнення кісткових мікродефектів сполучнотканинними елементами з їх подальшою інтеграцією в періімплантаційній ділянці, що зрештою забезпечує повноцінне загоєння тканин. Водночас у ряді випадків під час проведення імплантації виникають ускладнення як на ранніх, так і на пізніх етапах.

Відомо, що розвиток ускладненого загоєння в низці випадків пов'язаний із наявністю супутньої патології, серед якої особливе місце посідає патологія гепатобіліарної системи. Заслуговує на увагу той факт, що кількість хворих із захворюваннями печінки має тенденцію до зростання. Патологічні стани печінки та гепатобіліарної системи супроводжуються значними порушеннями обмінних процесів. Одним із найбільш вразливих є мінеральний обмін, який залежить від всмоктування кальцію в дистальних відділах кишечника, що може супроводжуватися остеопенією чи остеопорозом. Це свідчить про важливу роль печінки у функціонуванні організму загалом і підтриманні сталості мінерального обміну. Отже, патологія печінки може суттєво впливати на процеси регенерації та остеointegraції при дентальній імплантації, що потребує подальшого наукового вивчення.

Незважаючи на розмаїття діагностичних підходів до профілактики ускладнень при дентальній імплантації, на сьогодні не існує однозначних критеріїв щодо зниження ризику дезінтеграції зубних імплантатів, особливо за наявності патології гепатобіліарної системи. Тому наукова робота Поліщука В. С., присвячена поліпшенню ефективності комплексного лікування хворих при дентальній імплантації на тлі порушення функції гепатобіліарної системи шляхом застосування гепатопротекторів та остеопротекторів як медикаментозного супроводу, що дає змогу зменшити кількість ускладнень, є актуальною та своєчасною.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Дисертаційна робота в цілому подана як суцільне закінчене наукове дослідження, яке присвячене удосконаленню діагностики та лікування пацієнтів із частковою адентією щелеп шляхом використання дентальних імплантатів. Дисертація та наукові праці Поліщука Віталія Сергійовича ґрунтуються на достатній кількості експериментальних досліджень і клінічних спостережень для вирішення поставлених завдань. Групи дослідження в експерименті та групи клінічного спостереження були сформовані коректно і є зіставними.

Варіаційно-статистична обробка результатів дослідження виконана за допомогою стандартизованих статистичних програм із визначенням основних

варіаційних показників. Порівняння статистичних характеристик у групах проводили із використанням непараметричних критеріїв. Дисертаційна робота відповідає чинним вимогам до проведення експериментальних і клінічних досліджень. Проведені дослідження відповідають національним і міжнародним етичним стандартам, що підтверджується висновком комітету з біоетики ВНМУ ім. М. І. Пирогова. Основні наукові положення дисертаційної роботи та сформульовані висновки тісно пов'язані із завданнями дослідження та ґрунтуються на аналізі отриманих даних.

За темою дисертації опубліковано 16 наукових праць, із них 10 статей у наукових виданнях і 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях. Матеріали дисертації в достатньому обсязі відображені в опублікованих працях. Основні положення дисертації оприлюднено на вітчизняних і міжнародних наукових конференціях.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

Метою дисертаційного дослідження є поліпшення ефективності комплексного лікування хворих при дентальній імплантації на тлі порушення функції гепатобіліарної системи шляхом використання гепатопротекторів та остеопротекторів як медикаментозного супроводу, що дає змогу зменшити кількість ускладнень.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає у встановленні особливостей остеоінтеграції при зубній імплантації на тлі патології гепатобіліарної системи та у вивченні порушень регенерації тканин навколо зубного імплантату за цієї патології. Окрім цього, автором уперше вивчено біохімічні показники ротової рідини та крові у пацієнтів із патологією гепатобіліарної системи при встановленні зубних імплантатів, а також визначено механізми впливу патології гепатобіліарної системи на приживлення дентальних імплантатів шляхом аналізу біохімічних показників крові та ротової рідини. Також уперше визначено патогенетичні механізми виникнення ускладнень при дентальній імплантації на тлі

патології гепатобіліарної системи та розроблено математичну модель прогнозування післяопераційних ускладнень у хворих після проведення хірургічного етапу дентальної імплантації. Уперше визначено роль денситометрії для аналізу стану кісткової системи перед хірургічним етапом дентальної імплантації у хворих із патологією гепатобіліарної системи та прогнозування виникнення ускладнень. Крім того, досліджено клінічну ефективність остеогенону при патології гепатобіліарної системи та визначено роль його поєданого застосування з урсохолом щодо приживлення зубних імплантатів.

Запропоновано новий медикаментозний супровід — гепатопротекторний та остеотропний — у схемі лікування хворих із патологією гепатобіліарної системи для зменшення кількості ускладнень при проведенні хірургічного етапу зубної імплантації.

Дисертація структурована за традиційною схемою, включає всі необхідні розділи та виконана на сучасному науково-методичному рівні. Наукові дані, викладені в роботі, підкріплені результатами досліджень, проведених із застосуванням актуальних методів лабораторно-інструментальної діагностики. У публікаціях дисертанта представлено отримані результати та ключові положення дисертаційної роботи.

4. Наукова обґрунтованість та відповідність темі дисертації отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційне дослідження Поліщука В. С. є фрагментом науково-дослідних робіт кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії: 2018–2023 рр. — «Розробка методів хірургічного лікування хворих з патологією щелепно-лицевої ділянки з урахуванням корекції супутніх захворювань» (номер державної реєстрації № 0118U005403); 2023–2028 рр. — «Розробка методів хірургічного та комплексного лікування хворих з вродженою та набутою патологією щелепно-лицевої ділянки з відновленням функцій та з урахуванням супутньої патології» (номер державної реєстрації № 0123U100745).

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що це дослідження виконано на достатньо високому сучасному науково-методичному рівні й воно є самостійним здобутком автора. Усі наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, базуються на результатах, отриманих у процесі виконання роботи, достатньо аргументовані, відповідають поставленій меті та завданням дослідження, впливають із фактичного матеріалу і мають як теоретичне, так і практичне значення. Мета і завдання чітко сформульовані та дозволяють комплексно охопити вирішення проблеми, піднятої в дисертації.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Дисертаційна робота є самостійною науковою працею, у якій автором проведено літературний пошук, особисто обрано тему, визначено мету, завдання та методи їх реалізації, разом із науковим керівником обрано напрям досліджень, сформовано групи спостереження, розроблено дизайн дослідження та його методологію. Робота виконана в кілька етапів і включає оцінку досліджуваних показників у 238 щурів та 39 пацієнтів. Дані дослідження, наукові положення, висновки та рекомендації є достовірними й науково обґрунтованими. Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні із застосуванням принципів доказової медицини. Методики, використані автором у дослідженні, є сучасними та актуальними. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, одержані на достатньому фактичному матеріалі.

Дослідження не суперечить загальноприйнятим біоетичним нормам, проведене з урахуванням відповідних принципів Гельсінської декларації, положень належної клінічної практики та чинних нормативних документів щодо проведення експериментальних і клінічних досліджень із дотриманням принципів конфіденційності та етики.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Заслуговує на увагу розроблений автором новий комплексний медикаментозний супровід — гепатопротекторний та остеотропний — у схемі лікування

хворих із патологією гепатобіліарної системи для зменшення кількості ускладнень при проведенні хірургічного етапу зубної імплантації. Комплексний аналіз клінічної ефективності остеогенону при патології гепатобіліарної системи та визначення ролі його поєданого застосування з урсохолом щодо остеointegraції зубних імплантатів сприятимуть підвищенню ефективності лікування та зменшенню кількості ускладнень.

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці

Основні положення дисертації, а також запропонований медикаментозний супровід і підходи до лікування при дентальній імплантації впроваджено в практику МКП «Медичний стоматологічний центр» (м. Вінниця), медичного центру ТОВ «Обласна стоматологічна поліклініка» (м. Вінниця), КП «Полтавський обласний центр стоматології — стоматологічна клінічна поліклініка ПОР» (м. Полтава), ОКНП «Чернівецький обласний стоматологічний центр» (м. Чернівці). Результати вивчення впливу патології гепатобіліарної системи включені до програм лекцій, практичних і семінарських занять та використовуються в навчальному процесі профільних кафедр Буковинського державного медичного університету та Полтавського державного медичного університету.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності

У дисертаційній роботі Поліщука Віталія Сергійовича на тему: «Удосконалення та патогенетичне обґрунтування комплексного методу лікування при дентальній імплантації у хворих з хронічним захворюванням гепатобіліарної системи (експериментально-клінічне дослідження)» принципи академічної доброчесності автором не порушено. За результатами перевірки за допомогою програмного засобу StrikePlagiarism рівень оригінальності становить 88,42%.

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Таким чином, дисертаційна робота Поліщука Віталія Сергійовича на тему: «Удосконалення та патогенетичне обґрунтування комплексного методу лікування при дентальній імплантації у хворих з хронічним захворюванням

гепатобіліарної системи (експериментально-клінічне дослідження)», виконана під науковим керівництвом доктора медичних наук, професора С. М. Шувалова і представлена на здобуття ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 221 «Стоматологія», є завершеною науковою працею та за своїм змістом, актуальністю, науковою новизною, обсягом проведеного дослідження, рівнем обґрунтованості висновків, теоретичним і практичним значенням відповідає вимогам, передбаченим Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, зі змінами, внесеними відповідними постановами, а також оформлена відповідно до наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Автор дисертації заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Рецензент:

доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри стоматології дитячого віку
Вінницького національного медичного
університету ім. М. І. Пирогова

Микола ДМІТРІЄВ